

N. K. JEMISIN

VÍTAZKA
ceny
HUGO
AWARD

OBELISKOVÁ BRÁNA

ZLOMENÁ ZEM: KNIHA DRUHÁ

Ljndeni

Obelisková brána

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

N. K. Jemisin

Obelisková brána – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.


ALBATROS MEDIA

OBELISKOVÁ BRÁNA

N. K. JEMISIN

OBELISKOVÁ BRÁNA

ZLOMENÁ ZEM: KNIHA DRUHÁ

Z angličtiny preložila Zuzana Trstenská

Ljndeni

N. K. Jemisin: *The Obelisk Gate*

Copyright © 2016 by N. K. Jemisin

Translation © Zuzana Trstenská, 2024

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2024

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Vyťažovanie textu a dát z tejto publikácie v zmysle čl. 4 smernice 2019/790 EU je zakázané.

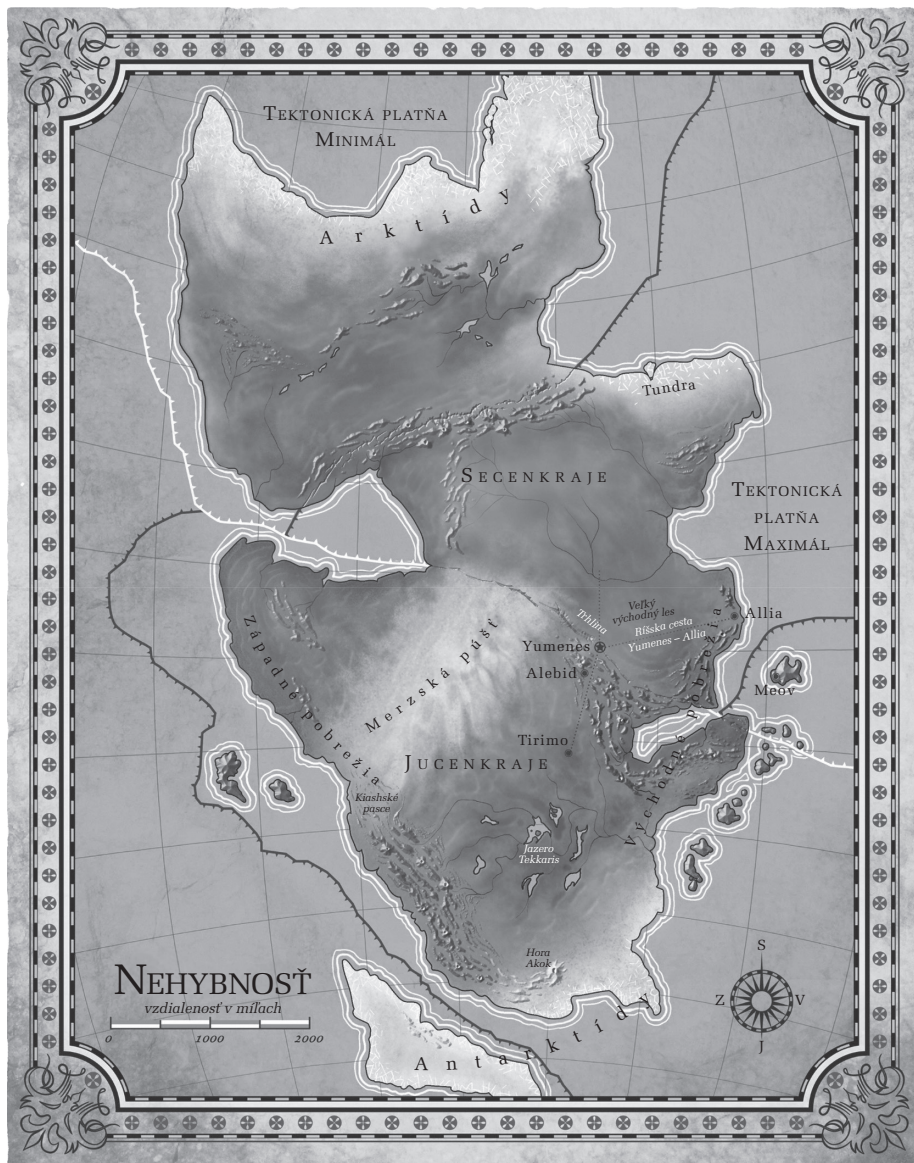
ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-4178-1

ISBN e-knihy 978-80-566-4188-0 (1. zverejnenie, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-566-4189-7 (1. zverejnenie, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-566-4187-3 (1. zverejnenie, 2024) (ePDF)

*Pre tých, ktorí nemajú inú možnosť,
ako pripraviť svoje deti na bojisko.*



1

Nassun v úskalí

H_M. NIE. ROZPRÁVAM to nesprávne.

Predsa len, osoba je sebou a inými. Vzťahy vycizelujú tvar bytia každého človeka. Ja som ja aj ty. Damaya bola sebou *a* rodinou, ktorá ju zavrhlá, *a* ľuďmi vo Fulkre, ktorí ju vykresali, zašpicatili do ostrého hrotu. Syenit bola Alabasterom *a* Innonom *a* ľuďmi úbohej, stratenej Allie a Meovu. Teraz si Tirimo *a* popolom posiatí pútnici *a* tvoje mŕtve deti... a tiež to živé, ktoré ostalo. Ktoré získaš späť.

Týmto som neprezradil nič dôležité. Koniec koncov si Essun. Už to vieš. Všet?

Teraz je na rade Nassun. Nassun, ktorá mala len osem rokov, keď sa skončil svet.

Nemáme ako vedieť, čo vírilo v mysli malej Nassun, keď sa v jedno popoludnie vrátila domov z učenia a našla svojho malého brata ležať mŕtveho na dlážke obývačky a svojho otca stáť nad jeho mŕtvolou. Môžeme si predstaviť, čo si pomyslela, čo cítila či spravila. Môžeme o tom špekulovať. No nebudeme to *vedieť*. Možno je to tak lepšie.

Toto viem naisto: to učenie, ktoré som spomenul? Nassun sa učila za mravistku.

Nehybnosť má zvláštny vzťah so svojimi samozvanými ochrancami skalomravov. Záznamy o mravistoch siahajú až k chýrmi opradenému Obdobiu škrupiniek. To je to, pri ktorom sa uvoľnil akýsi plyn a ten spôsobil, že sa v Arktídach niekoľko rokov rodili deti s krehkými kosťami, ktoré sa pri dotyku lámali a pri raste sa krivili – ak vôbec rástli. (Yumeneskí archeomesti sa storočia prú, či to spôsobilo stroncium alebo arzén a či túto udalosť možno považovať za Obdobie, keďže zasiahla iba niekoľko stoviek tisícov slabých, bledých barbarov v severnej tundre. No práve *vtedy* sa začalo o obyvateľoch Arktíd hovoriť ako o slabých.) Asi pred dvadsiatimi piatimi tisícmi rokov, podľa samotných mravistov, čo väčšina ľudí považuje za do očí bijúce klamstvo. Popravde, mravisti sú ešte staršou súčasťou života v Nehybnosti. Pred dvadsiatimi piatimi tisícmi rokov sa ich úloha len pokrivila do takej miery, že sa stala skoro zbytočnou.

Stále tu však sú, i keď sami zabudli, koľko toho zabudli. Ich rád, ak to možno nazývať rádom, prežíva aj napriek tomu, že od Prvej po Siedmu univerzitu ich prácu označujú za apokryfickú a pravdepodobne nepresnú, a napriek tomu, že vlády všetkých čias podkopávajú ich vedomosti propagandou. A napriek Obdobiam, samozrejme. Kedysi mravisti pochádzali iba z rasy zvanej Regwo-Západopobrežania. Jej príslušníci mali sivastočervenú pokožku, prirodzene čierne pery a uctievali zachovávanie dejín spôsobom, akým v menej trpkých časoch ľudia uctievali bohov. Kedysi tesali skalomravý do hôr, do dosiek vysokých ako obloha, aby ich všetci videli a poznali múdrosť, ktorú potrebovali na prežitie. Žiaľ, v Nehybnosti stačí na zničenie

hory tak málo ako záchvat zlosti orogenického bábätko. Na zničenie národa stačí len o niečo viac.

A tak mravisti viac nie sú Regwo, ale väčšina z nich si farbí pery načierne na pamiatku ľudu Regwo. Niežeby si ešte pamätali prečo. Teraz podľa toho človek spozná mravistu: podľa pier a kôpky polymérových dosiek, ktoré pri sebe majú, podľa otrhaného oblečenia, čo zvyknú nosiť, a podľa faktu, že nemajú skutočné komové mená. No pozor, nie sú bezkomí. Teoreticky by sa do svojho komu mohli vrátiť v prípade Obdobia, ale povolanie ich vždy zavedie tak ďaleko, že návrat prakticky nie je možný. No realita je taká, že ich mnoho komov prijme dokonca aj počas Obdobia, lebo aj tá najstoickejšia komunita túži počas dlhých, chladných nocí po zábave. Z tohto dôvodu sa väčšina mravistov cvičí v umení – v hudbe, komédii a podobne. Takisto slúžia ako učitelia a opatrovatelia detí v časoch, keď sú všetci ostatní potrební pri výkone iných povinností, no čo je najdôležitejšie, sú živými pripomienkami toho, že iní v dejinách prežili aj oveľa horšie situácie. To potrebuje každý kom.

Mravistka, ktorá prišla do Tirima, sa volá Renthree Mravistka z Kameňa. (Všetci mravisti prijímajú komové meno Kameň a pracovné meno Mravista, čo je jedno zo zriedkavejších pracovných mien.) V podstate nie je dôležitá, ale jestvuje dôvod, prečo o nej musíte vedieť. Kedysi bola Renthree Množitelka z Tenteeu, ale to bolo predtým, ako sa zalúbila do mravistky, ktorá navštívila Tenteeu, zviedla vtedy ešte mladú ženu a odviedla ju od nudného života sklárky. Jej život by bol o trochu zaujímavejší, keby Obdobie nastalo predtým, ako odišla, lebo zodpovednosť množiteľa v takýchto časoch je jasná – a možno aj to bolo niečo, čo ju popchlo, aby odišla. A možno to bola zvyčajná bláznivosť mladej lásky? Ťažko povedať. Renthreeina

milienka mravistka ju nakoniec zanechala na okraji rovníkového mesta Penphen so zlomeným srdcom, s hlavou plnou mravov a s peňaženkou plnou úlomkov jadeitu, výbrusov a jedným kosoštvorcom perlete so špinavým odtlačkom topánky. Renthree minula perleť na objednávku vlastných dosiek od kresača, za úlomky jadeitu kúpila zásoby na cestovanie, zaplatila si ubytovanie v hostinci, kým kresač nedokončil jej objednávku, a za výbrusy si v krčme kúpila mnoho silných nápojov. Potom sa s novou výbavou a so zaplátanými ranami na duši vydala svojou cestou. A takto sa toto povolanie udržiava.

Keď sa Nassun objaví na cestnej stanici, kde sa Renthree rozložila, je možné, že si mravistka spomenie na vlastné časy v učení. (Nie na zvädzanie; Renthree má zjavne rada staršie ženy, s dôrazom na ženy. Ten bláznivý rojko v nej.) V predchádzajúci deň Renthree prešla cez Tirimo, nakúpila v stánkoch na tržnici a veselo sa usmievala načiernenými perami, aby si urobila reklamu. Nevšimla si, že Nassun, ktorá sa vracala domov z jaslí, zastala a zadívala sa na ňu s úžasom a náhlou, iracionálnou nádejou.

Nassun dnes do jaslí nešla, aby vyhľadala mravistku a priniesla jej obeť. Toto je tradícia – myslím obeť, nie to, že deti učiteliek chodia poza jasle. Dvaja dospelí z mesta už sú v cestnej stanici, sedia na lavičke, aby počúvali, kým Renthree rozpráva, a Renthreein pohár na obeť je skoro plný žiarivých farebných úlomkov s vyrytou značkou kvartentu. Renthree pri pohľade na Nassun prekvapene zažmurká: dievča, samá ruka, samá noha, s očami, ktoré zaberajú väčšinu tváre, a primladé na to, aby o tomto čase nebolo v jasliach, pretože ešte nenastalo obdobie žatvy a zberu úrody.

Nassun zastane na prahu cestnej stanice a zalapá po dychu, vďaka čomu je jej príchod zvlášť dramatický. Ostatní dvaja náv-

števníci sa otočia a civejú na Jijovu zvyčajne tichú prvorodenú. Len ich prítomnosť Nassun zabráni, aby hneď nevyhrkla svoje úmysly. (Jej mama sa dozvie o tom, že šla poza školu. Nassun je to jedno.) No prehltnie, podíde k Renthree a niečo jej ukáže: tmavý kus kameňa, v ktorom je vidno malý diamant v tvare skoro pravidelnej kocky.

Nassun nemá okrem vreckového žiadne peniaze, aby ste vedeli, a kým sa dopyčula, že do mesta prišla mravistka, dávno ho minula na knihy a sladkosti. No nikto v Tirime nevie, že v tejto oblasti je potenciálne skvelá diamantová baňa – teda, nikto okrem orogenikov. A aj tí by to zistili, len ak by ju hľadali. Nassun je jediná, ktorá sa o to za posledných niekoľko tisícročí pokúsila. Vie, že tento diamant nemala nájsť. Mama ju naučila, že nemá dávať najavo svoju orogenézu a smie ju používať len počas opatrne naplánovaných cvičení, ktoré robia každých niekoľko týždňov v neďalekom údolí. Nikto so sebou nenosí ako platidlo diamanty, lebo sa nedajú poľahky roztrieštiť, aby sa z nich mohlo platiacemu vydať, ale v priemysle, baníctve a podobných odvetviach sú užitočné. Nassun vie, že má nejakú cenu, ale netuší, že pekný kameň, ktorý dala Renthree, má hodnotu jedného či dvoch domov. Veď má iba osem rokov.

A Nassun je taká nadšená, keď zbadá, že Renthree pri pohľade na ligotavý kameň trčiaci z čierneho kusa kameňa vytreští oči, že jej prestane záležať na ostatných divákoch a vyhrkne: „Aj ja sa chcem stať mravistkou!“

Nassun, pravdaže, nevie, čo mravisti skutočne robia. Vie iba to, že veľmi túži odísť z Tirima.

No o tom si povieme neskôr.

Renthree by bola hlúpa, keby obeť odmietla, preto neodmietne. No neodpovie Nassun hneď, sčasti preto, lebo si myslí, že

Nassun je zlatá a jej vyhlásenie sa nijako nelíši od momentálneho zápalu ktoréhokolvek iného dieťaťa. (Do istej miery má pravdu, lebo ešte pred mesiacom sa Nassun chcela stať genierkou.) Namiesto toho Nassun požiada, aby si sadla, a potom po zvyšok popoludnia rozpráva svojmu malému obecnstvu príbehy, kým slnko nezačne hádzať dlhé tieň na brehy údolia a medzi stromy. Keď sa zvýšni dvaja poslucháči postaví na odchod, pozrú sa na Nassun a po niekoľkých náznakoch Nassun neochotne ide s nimi, lebo obyvatelia Tirima predsa nedopustia, aby sa hovorilo, že boli k mravistke neúctiví a dovolili, aby ju dieťa v noci urozprávalo k smrti.

Keď návštevníci odídu, Renthree prehrabne pohrebu a začne pripravovať večeru z kúska bravčového bôčika, listovej zeleniny a kukuričnej múky, ktoré v predchádzajúci deň kúpila v Tirime. Kým sa dovarí večera a zje jablko, prevracia v prstoch Nassunin kameň. Fascinuje ju a zároveň jej robí starosti.

Ráno sa vydá do Tirima. Niekoľko diskretných otázok ju dovedie k Nassuninmu domovu. Essun je už preč, išla odučiť posledný deň vo svojej kariére učiteľky v jasliach. Aj Nassun je v jasliach, hoci čaká, kým na obed bude môcť utiecť a znova vyhľadať mravistku. Jija je vo svojej „dielni“, ako nazýva bočnú oddelenú miestnosť, ktorá predstavuje pivnicu ich domu, kde počas dňa pracuje na objednávkach hlučnými nástrojmi. Uche spí na prični v tej istej miestnosti. Dokáže spať v akomkoľvek hluku. Jeho uspávanokou boli vždy piesne zeme.

Keď Renthree zaklope, Jija jej otvorí, a to ju na moment prekvapí. Jija je centrokrajský miešanec, rovnako ako Essun, hoci jeho dedičstvo sa viac prikláňa k Sanzečanom. Je veľký a hnedý a svalnatý a má oholenú hlavu. Pôsobí zastrešujúco. Priateľský úsmev na jeho tvári je však úprimný, vďaka čomu má Renthree

lepší pocit z toho, čo sa chystá urobiť. Je to dobrý muž. Nemôže ho okradnúť.

„Nech sa páči,“ povie a podá mu diamant. V žiadnom prípade nemôže prijať takýto cenný dar od dieťaťa, nie výmenou za niekoľko príbehov a učeníctvo, ktoré by si Nassun pravdepodobne za niekoľko mesiacov rozmyslela. Jija sa zmätene zamračí, zoberie kameň, a keď si vypočuje jej vysvetlenie, srdečne jej poďakuje. Slúbi jej, že bude šíriť zvesť o Renthreeinej štedrosti a charaktere medzi všetkými, ktorých pozná, čo jej hádam prinesie viac príležitostí precvičovať sa vo svojom umení, predtým ako opustí mesto.

Renthree odíde a to je koniec jej úlohy v tomto príbehu. Je to však dôležitá úloha, preto som ti o nej porozprával.

Pochop, nebola to jedna vec, ktorá obrátila Jiju proti svojmu synovi. Za posledné roky si prosto všimol isté veci na manželke a deťoch, čo v hĺbke jeho mysle vzbudilo podozrenie. To ševelenie v jeho vnútri sa zmenilo na šteklenie a v čase, keď sa začína tento príbeh, už bolo nezmierniteľným podráždením, ale nechcel si to priznať, a tak sa touto myšlienkou viac neznepokojoval. Predsa len svoju rodinu ľúbil a pravda bola skrátka... nemysliteľná. Doslova.

Nakoniec by na to tak či tak prišiel. Opakujem: *Nakoniec by na to prišiel*. Na vine nie je nikto okrem neho.

No ak chceš jednoduché vysvetlenie a ak je možné určiť jednu udalosť za bod zlomu, za poslednú kvapku, za zlomenú zátku v lávovom tuneli... bol to ten kameň. Lebo Jija sa v kameňoch vyznal. Bol výborný kresáč. Poznal kamene, poznal Tirimo a vedel, že okolitou krajinou sa tiahli žily vyvretých hornín z prastarej sopky. Väčšina z nich neprenikla na povrch, ale rozhodne bolo možné, že by Nassun náhodou narazila na diamant

na mieste, kde ho mohol nájsť hocikto. Nepravdepodobné. Ale možné.

Toto vedomie sa po Renthreeinom odchode vznáša na povrchu Jijovej mysle po zvyšok dňa. Pravda číha pod povrchom ako leviatan a čaká, kým bude môcť vystrčiť hlavu, ale hladina jeho myšlienok je zatiaľ pokojná. Popieranie je mocné.

Potom sa však Uche zobudí. Jija za ním vojde do izby, spýta sa ho, či je hladný. Uche pokrúti hlavou. Usmeje sa na Jiju a s neochvejnou citlivosťou mocného orogenického dieťaťa sa zadáva na Jijovo vrecko a povie: „Prečo tam máš trblietku, ocko?“

Slová vyrieknuté jeho šušlavým detským jazykom sú rozkošné. Vedomosť, ktorú má, lebo kameň je skutočne v Jijovom vrecku a Uche nemal odkiaľ vedieť, že sa tam nachádza, ho odsúdi na záhubu.

Nassun nevie, že sa to začalo tým kameňom. Ak ju stretnéš, nehovor jej to.

Keď sa Nassun popoludní vráti domov, Uche je mŕtvy. Jija stojí nad chladnúcou mŕtvolou v izbe, lapá po dychu. Nemusel vynaložiť veľa úsilia, aby na smrť dobil malé dieťa, ale po celý čas pritom prudko dýchal. Keď vojde Nassun, Jija stále nemá v krvi dostatok oxidu uhličitého. Točí sa mu hlava, chveje sa, je mu chladno. A tak keď Nassun náhle zastane vo dverách, neveriacky civie na scénu pred sebou a pomaly začína chápať, čo vlastne vidí, z Jiju vyletí: „Aj ty k nim patríš?“

Je veľký. Tá veta z neho vyjde nahlas, ostro a Nassun nadskočí. Okamžite zdvihne oči od bratovho tela a pozrie sa naňho, čo jej zachráni život. Má sivé oči ako jej matka, ale obrysy tváre sú Jijove. Stačí jeden pohľad na ňu a o trochu stlmí inštinktívnu paniku, ktorá ho pohltila.

Povie mu pravdu. To pomôže, lebo aj tak by ničomu inému neuveril. „Áno,“ prisvedčí.

Nassun sa v tej chvíli nebojí. Pohľad na telo jej brata a tvrdošijné odmietanie jej mysle interpretovať, čo vidí, v nej úplne zamrazili racionálne uvažovanie. Nie je si ani celkom istá, čo sa jej Jija vlastne pýta, keďže na to, aby pochopila kontext jeho slov, by si musela priznať, že červené škvrny na otcových pästiach je krv a že jej brat len nezaspal na podlahe. Nemôže. V tej chvíli nie. No ako sa deťom v extrémnych situáciách občas stáva, keď nedokážu súvisle uvažovať... príde regres. To, čo vidí, jej naháňa hrôzu, hoci nechápe prečo. A z rodičov jej bol vždy bližší práve Jija, je jeho miláčik: prvorodená, tá, ktorú nikdy nečakal, že bude mať, tá s jeho tvárou a jeho zmyslom pre humor. Má rada jeho najobľúbenejšie jedlá. Mal nejasné nádeje, že bude kráčať v jeho šlapajach a stane sa kresačkou.

Preto keď sa rozplače, sama nevie prečo. A kým jej v hlave víria zmätené myšlienky a jej srdce kričí, urobí krok k nemu. Jija zatne päste, ale ona ho nedokáže vnímať ako hrozbu. Je to jej otec. Chce, aby ju utešil. „Ocko,“ povie.

Jijom trhne. Zažmurká. Civie na ňu, akoby ju v živote nevidel.

Uvedomí si to. Nemôže ju zabiť. Ani keby bola... nie. Je to jeho dievčatko.

Nassun k nemu podíde a načiahne ruku. Nedokáže sa prinútiť, aby k nej vystrel ruku, ostane nehybný. Chytí ho za zápästie. Jija stojí obkročmo nad Uchem, preto ho nemôže objasť okolo pása, ako by chcela. No pritisne si aspoň tvár k jeho ramenu, ktoré je tak chlácholivo mocné. Nassun sa zachveje a on cíti, ako mu po pokožke stekajú jej slzy.

Stojí, dych sa mu postupne spomaľuje, päste sa pomaly roztvárajú, zatiaľ čo ona plače. Po chvíli sa k nej otočí tvárou

a ona ho objíme okolo pása. Otočiť sa tvárou k nej znamená odvrátiť sa od toho, čo vykonal Uchemu. Tento pohyb spraví polahky.

Zamrmle jej: „Zober si veci. Akoby si išla na niekoľko dní k starej mame.“ Jijova mama sa pred niekoľkými rokmi znova vydala a teraz býva v Sume, v meste v susednom údolí, ktoré bude čoskoro zničené.

„Ideme tam?“ spýta sa Nassun, slová šepká do jeho brucha.

Dotkne sa jej zátylku. Vždy to robil, lebo toto gesto mala od narodenia rada. Keď bola bábätko, hrkútala hlasnejšie, keď ju podopieral dlaňou na tomto mieste. To preto, lebo v tejto časti mozgu sa nachádzajú sessapinae, a keď sa jej tam dotkne, vníma ho silnejšie, ako to u orogenikov býva. Ani jeden z nich však nikdy nevedel, prečo sa jej to tak veľmi páči.

„Pôjdeme tam, kde sa uzdravíš,“ povie jej nežne. „Počul som o jednom mieste, kde ti dokážu pomôcť.“ Aby z nej znova spravili dievčatko, nie... Aj od tejto myšlienky sa odvráti.

Nassun prehltne, prikývne, odstúpi a zdvihne zrak k jeho tvári. „Pôjde s nami aj mama?“

Jijovou tvárou sa preženie niečo nenápadné ako zemetrasenie. „Nie.“

A Nassun, ktorá bola pripravená odísť do západu slnka s mravisťou, aby ušla z domu a unikla matke, sa konečne uvoľní. „Dobre, ocko,“ odvetí a odíde sa pobaliť do svojej izby.

Jija za ňou dlho hľadá so zatajeným dychom. Znova sa odvráti od Ucheho, vezme si veci a vydá sa von, aby zapriahol koňa do povozu. O hodinu sú preč, smerujú na juh s koncom sveta za pätami.



OBELISKOVÁ BRÁNA

Za života Jyamarie, ktorá umrela v Období utopenej púšte, ľudia verili, že keď posledné narodené dieťa odovzdajú moru, zabránia tomu, aby sa vylialo a vzalo si ostatných.

Z Postoja množiteľov,
mravistický príbeh zaznamenaný v kvartente Hanl,
Západné pobrežia neďaleko Odlomeného polostrova,
apokryf

2

ty, pokračovanie

„ČO?“ SPÝTAŠ SA.

„Mesiac.“ Alabaster, milovaný netvor, príčetný šialenec, najmocnejší orogenik v celej Nehybnosti a pochúťka pre kameňožrútku, na teba uprene hľadí. Je v tom všetka jeho bývalá intenzita, cítiš jeho vôľu, to, čo z neho robí prírodný živel, ktorým je, akoby bol jazdcom v sedle toho pohľadu. Strážcovia sa pomiatli, keď ho považovali za skroteného. „Družicu.“

„Čo?“

Vydá tichý podráždený zvuk. Okrem toho, že sa čiastočne premenil na kameň, sa vôbec nezmenil od čias, keď ste boli menej ako milenci a viac ako priatelia. Pred desiatimi rokmi, keď si bola niekým iným. „Astronómestria nie je hlúposť,“ povie. „Viem, že ťa to tak učili, všetci v Nehybnosti si myslia, že skúmať oblohu je plytvanie energie, keď sa nás pokúša zabiť zem, ale pozemské ohne, Syen. Myslel som si, že si sa už naučila spochybňovať *status quo*.“

„Mala som iné starosti,“ odsekneš, presne ako si naňho štekala v minulosti. No spomienka na minulosť ťa núti myslieť na to, čo si robila odvtedy. A to ťa núti myslieť na tvoju žijúcu dcé-

ru, tvojho mŕtveho syna a tvojho čoskoro veľmi bývalého manžela. Trhne tebou. „A teraz sa volám Essun, Vravela som ti to.“

„Ako chceš.“ Alabaster sa s hlasným povzdychom opatrne posadí a oprie sa o stenu. „Povedali mi, že si sem prišla s geometkou. Nech ti to vysvetlí ona. V poslednom čase nemám veľa energie.“ Lebo nechať sa požírať zaživa si určite vyberá svoju daň. „Ešte si neodpovedala na moju prvú otázku. Už to vieš spraviť?“

Dokážeš privolať obelisk? Táto otázka nedávala žiadny zmysel, keď ti ju položil prvý raz, možno preto, lebo ťa vykoľajilo, že je a) nažive, b) šťastí skamenený, c) orogenik, ktorý roztrhol kontinent napoly a spustil Obdobie, ktoré sa možno nikdy neskončí.

„Obelisk?“ Pokrútiš hlavou, ale nie je to ani tak prejav odmietnutia ako zmätenia. Pohľadom zabľúdiš k zvláštnemu predmetu pri jeho posteli. Vyzerá ako zbytočne dlhý ružový sklenený nôž, no jeho vyžarovanie ti pripomína obelisk, čo, samozrejme, nie je možné. „Ako to... nie. Nevieť. Od Meovu som to neskúšala.“

Potichu zastoná a zavrie oči. „Si taká hrdzavo neschopná, Syen. Essun. Žiadna úcta k remeslu.“

„Ctím si ho, dobre? Len...“

„Len do takej miery, aby si sa pretĺkla životom, aby si excelovala, ale len pre zisk. Keď ti povedali, aby si skočila, spravila si to, ale nebolo to ani o centimeter vyššie, než sa čakalo, všetko pre krajší byt, ďalší prsteň...“

„Pre súkromie, ty somár, trochu vlády nad vlastným životom a kúsok hrdzavého rešpektu...“

„A toho svojho strážcu si naozaj počúvala, hoci na nikoho iného si nedala...“

„Hej!“ Desať rokov učenia dodalo tvojmu hlasu obsidiánovú hranu. Alabaster zmĺkne uprostred monológu a zažmurká. Veľmi potichu dodáš: „Veľmi dobre vieš, prečo som ho poslúchala.“

Nastane chvíľa ticha. Obaja tento čas využijete, aby ste sa spamätali.

„Máš pravdu,“ uzná po dlhej odmlke. „Prepáč.“ Lebo každý ríšsky orogenik počúva – počúval – prideleného strážcu. Tí, ktorí to nespravili, umreli alebo skončili v nódovej stanici. Teda, všetci okrem Alabastera. Nikdy sa ti nepodarilo zistiť, čo sa stalo s jeho strážkyňou.

Na znak prímeria strnulo prikývneš. „Prijímam tvoje ospravedlnenie.“

Opatrne sa nadýchne. Vyzerá unavene. „Skús to, Essun. Pokús sa dočiahnuť na obelisk. Dnes. Potrebujem to vedieť.“

„Prečo? A čo znamená tá ružica? Čo...“

„Družica. A je to bezvýznamné, ak nevieš ovládať obelisky.“ Zatvárajú sa mu oči. To je asi dobre. Bude potrebovať silu, aby prežil, čo sa s ním deje. Ak sa to vôbec dá prežiť. „Je to horšie než bezvýznamné. Pamätáš sa, prečo som ti nechcel povedať o obeliskoch, však?“

Áno. Raz, ešte predtým, než si si začala všímať tie obrovské vznášajúce sa poloskutočné kryštály na oblohe, požiadala si Alabastera, aby ti vysvetlil, ako dokázal vykonať niektoré zo svojich úžasných orogenických kúskov. Nechcel ti odpovedať a ty si ho za to neznášala, ale teraz vieš, aké nebezpečné tie vedomosti v skutočnosti sú. Keby si nepochopila, že obelisky sú zosilňovače, zosilňovače orogenézy, nikdy by si sa nenačiahla za granátom, aby si sa zachránila pri útoku strážcu. No keby granátový obelisk nebol sám napoly mŕtvy a vyplnený zamrznutým kame-

ňožrútom, zabil by ťa. Nemala si silu ani sebaovládanie, aby si sa ochránila pred mocou obelisku, ktorá by ťa sprážila od mozgu po päty.

A teraz Alabaster chce, aby si sa z vlastnej vôle načiahla za obeliskom, lebo potrebuje vedieť, čo sa stane.

Alabaster pozná tvoju tvár. „Choď a zisti to,“ prikáže. Potom úplne zavrie oči. V jeho dychu počuješ slabé hrkotanie, akoby mal v pľúcach štrk. „Topás sa vznáša niekde nablízku. Dnes večer ho privolaj a ráno zistíš...“ Náhle zoslabne, dôjdu mu sily. „Zisti, či prišiel. Ak nie, povedz mi to a ja pohľadám niekoho iného. Alebo sám spravím, čo budem môcť.“

Ani nechceš hádať, koho chce nájsť a načo. „No aj keby sa mi to nepodarilo, povieš mi, o čo tu ide?“

„Nie. Lebo napriek všetkému, Essun, nechcem, aby si zomrela.“ Zhlboka sa nadýchne a pomaly vydýchne. Nasledujúce slová povie nežnejšie: „Rád ťa vidím.“

Musíš zafať sánku, aby si dokázala odpovedať. „Hej.“

Viac nevysloví a to je pre vás dvoch dostatočná rozlúčka.

Postavíš sa a pozrieš sa na kameňožrútku stojacu neďaleko. Alabaster ju volá Antimón. Stojí nepohnuto ako socha, ako to kameňožrúti robievajú, jej príliš čierne oči ťa neochvejne sledujú, a hoci zaujala priam klasický postoj, je v tom čosi ironické. Stojí s elegantne naklonenou hlavou, jednu ruku má položenú na boku a druhú nadvíhnutú, ohnutú v lakti a s uvoľnenými prstami, akoby kývala nejakým neurčitým smerom. Možno niekoho privoláva, možno máva na rozlúčku, možno je to gesto, ktoré ľudia používajú, keď majú tajomstvo a chcú, aby o tom ostatní vedeli, ale nemienia im ho prezradiť.

„Postaraj sa oňho,“ povieš jej.

„Ako o poklad,“ odpovie bez toho, aby pohla ústami.

Ani sa to nepokúšaš interpretovať. Vyberieš sa k východu z ošetrovne, kde na teba čaká Hoa. Hoa, ktorý vyzerá ako absolútne čudný ľudský chlapec, no v skutočnosti je kameňožrút a správa sa k tebe, akoby si bola jeho pokladom.

Nešťastne sa na teba díva, ako to robí, odkedy si si uvedomila, čím je. Pokrútiš hlavou a cestou von prejdeš okolo neho. Rýchlo ťa nasleduje.

V castrimskom kome je neskorý večer. Ťažko sa tu určuje čas, keďže mäkké biele svetlo geódy neuveriteľne vyžarujúce z masívnych kryštálov, z ktorých sa geóda skladá, sa nikdy nemení. Okolo teba sa hmýria ľudia, nosia veci, pokrikujú na seba, riešia svoje povinnosti bez obvyklého spomalenia, ktoré v iných komoch nastáva s úbytkom svetla. Čakáš, že niekoľko dní budeš mať ťažkosti so zaspávaním, aspoň kým si na to nezvykneš. Nezáleží na tom. Obeliskom je jedno, koľko je hodín.

Lerna zdvorilo čakal vonku, kým ste s Hoom išli na stretnutie s Alabasterom a Antimón. Pridá sa k vám, keď vyjdeš, tvári sa zvedavo. „Musím vyjsť na povrch,“ oznámiš mu.

Lerna vystrúha grimasu. „Stráže ťa nepustia, Essun. Novým ľuďom v kome neveria. Prežitie Castrimy závisí od toho, že ostane v tajnosti.“

Stretnutie s Alabasterom vynieslo na povrch mnoho starých spomienok a aj tvoju starú podráždenosť. „Nech sa ma pokúsia zastaviť.“

Lerna zastane. „A potom spravíš to, čo si vykonala v Tiri-me?“

Hrdzavé peklo. Aj ty sa zastavíš a trochu sa zakníšeš pod váhou toho úderu. Aj Hoa zastane, zamyslene sa pozrie na Lerna. Lerna nezazerá. Výraz na jeho tvári je príliš nevýrazný, aby sa dal považovať za zazeranie. Dopekla. Fajn.

Po chvíli si Lerna vzdychne a podíde k tebe. „Pôjdeme za Ykkou,“ navrhne. „Povieme jej, čo potrebujeme. *Požiadame* ju, aby nás pustila na povrch – so strážami, ak bude treba. V poriadku?“

To je také rozumné, až sa zarazíš, že ti to nenapadlo. Nuž, vieš prečo. Ykka je síce orogenička ako ty, ale strávila si priveľa rokov vo Fulkre, kde ti iní orogenici podkopávali nohy a zrádzali ťa na každom kroku. Vieš, že jej nemáš veriť, lebo patrí k „tvojim ľuďom“. No mala by si jej dať šancu, lebo patrí k „tvojim ľuďom“.

„Dobre,“ prisvedčíš a nasleduješ ho k Ykke.

Ykkin byt nie je väčší než tvoj a ničím sa od neho nelíši, až na to, že je domovom vodkyne komu. Len ďalší byt neznámym spôsobom vyhlbený do steny obrovského žiariaceho bieleho kryštálu. Pred dverami však čakajú dvaja ľudia, muž sa opiera o kryštál, žena sa nakláňa ponad zábradlie a hľadá na Castrimu. Lerna sa postaví za nich a naznačí ti, aby si spravila to isté. Je fér počkať a obelisky ti neutečú.

Žena, ktorá sa díva na kom, si ťa obzrie od hlavy po päty. Je o niečo staršia, Sanzečanka, hoci má tmavšiu pokožku než väčšina a husté popolné vlasy zasa mierne kučeravé, preto jej vytvárajú krepový oblak namiesto drsnej helmy. Má v sebe trochu krvi Východopobrežníkov. Aj Západopobrežníkov. Na viečkach má epikanty a jej hodnotiaci pohľad je ostražitý. Neurobila si na ňu ktovieaký dojem. „Ty si tá nová,“ povie. Nie je to otázka.

Prikývneš. „Essun.“

Venuje ti krivý úškrn, pri ktorom zažmurkáš. Zuby má zbrúsené do špicov, hoci Sanzečania to údajne prestali robiť pred niekoľkými storočiami. Po Období zubov to neprospievalo ich reputácii. „Hjarka Vedúca z Castrimy. Vitaj v našej malej diere v zemi.“ Doširoka sa usmeje. Pri tomto žarte potlačíš grimasu,

hoci jej meno ťa prinúti zamyslieť sa. Zvyčajne neveští nič dobré, keď má kom kastu vedúcich, ktorí nie sú v čele. Nespokojní vedúci majú škaredý zvyk podnecovať vzbury počas kríz. Toto je však Ykkin problém, nie tvoj.

Druhý čakajúci, muž, ktorý sa opiera o kryštál, sa na teba neďáva, no všimneš si, že sa mu nehýbu oči, hoci predstiera, že sleduje čosi v diaľke. Je chudý, nižší ako ty a jeho vlasy a brada ti pripomínajú jahody vyrastajúce zo slamy. Predstavuješ si jemný tlak jeho nepriamej pozornosti. No *nepredstavuješ* si zbystrenie svojho inštinktu, ktorý ti našepkáva, že patrí k tvojmu druhu. Keďže nedá najavo, že zaregistroval tvoju prítomnosť, neprihovoríš sa mu.

„Prišiel pred niekoľkými mesiacmi,“ informuje ťa Lerna. Odpuťta tvoju pozornosť od nových susedov. Chvíľu uvažuješ, či myslel chlapa s vlasmi ako slama a jahody, no potom si uvedomíš, že hovorí o Alabasterovi. „Prosto sa objavil uprostred toho, čo sa v geóde považuje za námestie – Rovný vrchol.“ Hlavou kývne k niečomu za tebou a ty sa otočíš, lebo sa snažíš pochopiť, čo má na mysli. Aha: tam, uprostred mnohých kryštálov Castrimy s ostrými vrcholmi sa nachádza jeden, ktorý vyzerá, akoby ho v polovici prepílili, a vytvára šesťuholníkové vyvýšené pódium umiestnené neďaleko stredu komu. Napája sa naň niekoľko mostíkov so schodmi a sú tam stoličky aj zábradlie. Rovný vrchol.

Lerna pokračuje. „Bez varovania. Orogenici zjavne nič nevysesovali a merovia na stráži nič nevideli. On a tá kameňožrútka sa jednoducho... zjavili.“

Nezbadá, ako sa prekvapene zamračíš. Ešte si nepočula, že by mer použil slovo *mer*.

„Možno kameňožrúti vedeli, že prichádza, ale málokedy sa rozprávajú s hocikým iným ako so svojimi vybranými ľuďmi.

A v tomto prípade nespravili ani to.“ Lernov pohľad sa presunie na Hou, ktorý ho práve v tej chvíli sústredene ignoruje. Lerna pokrúti hlavou. „Ykka sa ho, prirodzene, pokúsila vyhodíť, no navrhla mu aj ranu z milosti, keby chcel. Jeho prognóza je očividná. Mierne opiáty a posteľ by boli láskavosť. No keď privolala ťa húňov, niečo spravil. Zhaslo svetlo. Vzduch aj voda prestali prúdiť. Trvalo to len minútu, ale pripadalo nám to ako rok. Keď všetko znova spustil, ľudia boli rozrušení. Preto mu Ykka povedala, že môže zostať, a prikázala nám, aby sme mu ošetrili zranenia.“

To znie ako on. „Je desaťprsteňový,“ prezradíš mu. „A úplný somár. Daj mu, čokoľvek chce, a tvár sa pritom milo.“

„Je z Fulkra?“ Lerna sa nadýchne a tebe sa zdá, že od úžasu. „Zemské ohne, netušil som, že prežili nejakí ríšski orogenici.“

Pozrieš sa naňho. Si príliš prekvapená, aby ťa to pobavilo. No odkiaľ by o tom vedel? Pri ďalšej myšlienke zvažnieš. „Mení sa na kameň,“ hlesneš.

„Áno,“ prisvedčí Lerna smutne. „Nikdy som nič také nevidel. A zhoršuje sa to. V prvý deň, čo tu bol, kameňožrútk... vzala... len jeho prsty. Nevidel som, ako sa jeho stav vyvíja. Dáva si pozor, aby to robil len vtedy, keď tam nie som ani ja, ani moji asistenti. Neviem, či mu to robí ona alebo si to nejako spôsobuje sám, alebo...“ Pokrúti hlavou. „Keď sa na to spýtam, len sa uškrnie a odvetí: ‚Už len chvíľu, prosím. Na niekoho čakám.‘“ Lerna sa na teba zamyslene zamračí.

A je to vonku: Alabaster nejako vedel, že sa blížiš. Alebo možno nevedel. Možno len dúfal, že sa objaví niekto, hocikto, s potrebnými schopnosťami. Keďže sem Ykka priťahovala všetkých na míle vzdialených roggov, mal tu na to najlepšiu šancu. Budeš tou, na ktorú čakal, len ak sa ukáže, že dokážeš privolať obelisk.

O niečo neskôr Ykka vykukne spoza závesu na svojom byte. Kývne na Hjarku, zazerá na jahodovo-slamového chlapa, kým si nevzdychne a neotočí sa k nej tvárou, potom zazrie teba, Lernu a Hou. „Ach. Ahojte. Dobre. Podťte všetci ďalej.“

Namietneš: „Potrebujem sa s tebou porozprávať v súkromí.“

Spraží ťa pohľadom. Zažmurkáš, zmätene, vykoľajene, podráždene. Civie na teba. Lerna vedľa teba prestúpi z nohy na nohu. Vyvíja na teba neviditeľný tlak. Hoa ťa len sleduje, bude sa riadiť tebou. Konečne ti to dôjde: jej kom, jej pravidlá, a ak tu chceš žiť... Vzdychneš si a vojdeš za ostatnými.

Byť je vnútri teplejši než väčšina ostatných v kome. A tmavší vďaka závesu, hoci steny žiaria. Máš pocit, že je noc, čo asi hore aj je. Tento nápad by si mala využiť aj doma, pomyslíš si, ale potom sa spamätáš, lebo by si nemala plánovať do budúcnosti. No potom sa znova v duchu otrasieš, pretože si stratila Nassuninu a Jijovu stopu, takže by si mala plánovať do budúcnosti. A potom...

„Dobre,“ ozve sa Ykka. Znie znudene, keď sa usadí na nízkom diváne so skríženými nohami a oprie si bradu o zaťatú päť. Ostatní sa tiež usadia, ale ona sa díva na teba. „Premýšľam nad zmenami a vy dvaja ste prišli vhod.“

Na chvíľu si myslíš, že myslí teba a Lernu, ale on sa posadil na diván k nej a v jeho pohyboch a správaní je čosi uvoľnené, akoby sa cítil pohodlne, z čoho usúdiš, že toto už počul. Takže myslí Hou. Hoa sa usadí na podlahu, vďaka čomu ešte viac pripomína dieťa... aj keď ním nie je. Zvláštne, aké je pre teba ťažké zapamätať si to.

Opatrne sa posadíš. „Vhod na čo?“

„Stále si nemyslím, že je to dobrý nápad,“ podotkne jahodovo-slamený muž. Pozerá sa na teba, ale tvár má naklonenú k Ykke. „Nič o týchto ľuďoch nevieme, Yeek.“

„Vieme, že tam vonku prežili až do včerajška,“ odvetí Hjarka, nakloní sa nabok a oprie sa laktom o opierku divána. „To je niečo.“

„To je nič,“ nesúhlasí jahodovo-slamený muž – vážne by si rada poznala jeho meno – a zatne zuby. „Vonku vedia prežiť aj naši lovci.“

Lovci. Zažmurkáš. To je jedna zo starých pracovných kást – zaznávaná, zrušená ríšskym zákonom, takže sa do nej už nikto nerodí. Civilizované spoločnosti nepotrebujú lovcov a zberačov. To, že Castrima ich potrebuje, hovorí o stave komu viac než hocíčo, čo ti Ykka povedala.

„Hej, naši lovci poznajú terén a ťahúni tiež,“ poznamená Hjarka „*V okolí*“. Noví vedia viac o podmienkach mimo nášho územia – o ľuďoch, o hrozbách, o všetkom ostatnom.“

„Nie som si istá, či viem niečo užitočné,“ začneš. No len čo to vyslovíš, zamračíš sa, lebo si spomenieš, čo si si začala všímať pri hostincoch a na odpočívadlách. Na primnohých zápästiach si zazrela pásy látky a kusy hodvábu. Na zápästiach Rovníčanov. Ich neprístupné pohľady, ich sústredenie, zatiaľ čo iní len šokovane sedeli. V každom tábore si videla, ako si prezerali ostatných preživších, vyberali si Sanzečanov, ktorí boli lepšie vybavení alebo zdravší, či inak lepší než priemer. Ako sa s týmito vyvolenými potichu zhovárali a ráno odchádzali vo väčších skupinkách, než keď prišli.

Znamená to niečo? Vrana k vrane sadá, to bol starý spôsob, ale rasy a národy už dávno prestali byť dôležité. Komunity s rovnakým cieľom a rôznorodými špecializáciami sú efektívnejšie, ako dokázalo Staré Sanze. No Ymenes je teraz len roztavenou masou na dne trhlíny a zákony a spôsoby Ríše viac nemajú váhu. Možno to je prvý znak zmeny. Možno o niekoľko rokov budeš

musieť opustiť Castrimu a nájsť si kom plný Secenkrajanov, ktorí sú hneď ako ty, ale nie príliš, veľkí, ale nie priveľkí, s vlnitými a kučeravými vlasmi, no nikdy nie populnými či rovnými. V takom prípade s tebou bude môcť ísť aj Nassun.

No ako dlho by ste vy dve dokázali skrývať, čo ste? Žiaden kom nechce roggov. Žiaden kom okrem tohto.

„Vieš viac než my,“ povie Ykka a preruší tvoje zamyslenie. „A okrem toho sa o tom nemienim dohadovať. Poviem ti to isté, čo som jemu povedala pred niekoľkými týždňami.“ Kývne hlavou k Lernovi. „Potrebujem poradcov – ľudí, ktorí poznajú toto Obdobie od zeme po oblohu. Si jednou z nich, kým ťa nenahradím niekým iným.“

Toto ťa poriadne prekvapí. „Veď o tomto hrdzavom kome nič neviem!“

„To je moja práca – a jeho a jej.“ Ykka kývne na jahodovo-slameného a na Hjarku. „A všetko sa naučíš.“

Padne ti sánka. Potom si spomenieš, že do tejto porady zahrnula aj Hou, nie? „Nech to hrdza skára! Chceš ako poradcu *kameňožrúta*?“

„Prečo nie? Aj oni sú tu. A je ich viac, než si myslíme.“ Zameria sa na Hou, ktorý ju sleduje s nečitateľným výrazom. „To si mi povedal.“

„Je to pravda,“ odpovie potichu. Potom dodá: „Nemôžem však hovoriť za nich. A nie sme súčasťou vášho komu.“

Ykka sa skloní a venuje mu tvrdý pohľad. Jej výraz je niečím medzi nepriateľstvom a ostrážitosťou. „Keď už nič iné, máte na tento kom vplyv ako možná hrozba,“ povie. Pohľadom preletí k tebe. „A tí, na ktorých ste, ehm, naviazaní, sú súčasťou tohto komu. Záleží vám prinajmenšom na tom, čo sa stane s nimi. Nie?“

Uvedomíš si, že si už niekoľko hodín nevidela Ykkinu kameňožrútku, ženu s rubínovými vlasmi. To však neznamená, že nie je nablízku. Poučila si sa, keď si uverila v zdanlivú neprítomnosť Antimón. Hoa Ykke neodpovie. Odrazu si priam iracionálne rada, že si dal tú námahu a ostal pre teba viditeľný.

„K tomu, prečo ty a lekár,“ pokračuje Ykka, vystrie sa, a hoci to vraví tebe, hľadá stále na Hou, „prосто potrebujem rozličné perspektívy. Mám vedúcu, ktorá nechce viesť.“ Pozrie sa na Hjar-ku. „Ďalšieho miestneho roggu, ktorý sa netají tým, že ma považuje za hlúpu.“ Kývne hlavou na jahodovo-slameného a on si vzdychne. „Odolného lekára, ktorý pozná cestu. Kameňožrúta. Seba. A teba, Essun, ktorá by si nás mohla všetkých zabiť.“ Smutne sa usmeje. „Je rozumné neďať ti na to dôvod.“

Netušíš, čo na to máš odpovedať. Prebleskne ti hlavou, že Ykka by mala do svojho kruhu poradcov pozvať Alabastera, ak je kvalifikáciou to, že niekto dokáže zničiť Castrimu. No to by mohlo viesť k neprijemným otázkam.

Hjarke a jahodovo-slamenému povie: „Obaja pochádzate odtiaľto?“

„Nie,“ odvetí Hjarka.

„Áno,“ opraví ju Ykka. Hjarka na ňu zazrie. „Žiješ tu od detstva, Hjar.“

Hjarka pokrčí plecami. „To si tu okrem teba nik nepamätá, Yeek.“

Jahodovo-slamený odpovie: „Narodil som sa tu aj som tu vyrástol.“

Dvaja orogenici, ktorí sa dožili dospelosti v kome, kde ich nezabili. „Ako sa voláš?“

„Cutter Ťahúň.“ Čakáš. Vytiahne jeden kútik, ale jeho oči osttanú chladné.

„Keď sme vyrastali, Cutterovo tajomstvo bolo tajomstvom,“ objasní Ykka. Oprie sa o stenu za divánom a pošúcha si oči, akoby bola unavená. „Ľudia to však aj tak uhádli. Klebety sa postarali o to, aby ho za predchádzajúceho vedenia neadoptovali do komu. Samozrejme, už som mu aspoň pol tucta ráz ponúkla, že mu dám meno.“

„Ak sa vzdám Ťahúňa,“ dodá Cutter. Stále má na tvári ten úsmev tenký ako papier.

Ykka skloní hlavu. Zatína sánku. „To, že si popieral, čo si, nezabránilo ľuďom, aby to odhalili.“

„A teba nezachránilo to, že si sa tým netajila.“

Ykka sa zhlboka nadýchne. Svaly na jej sánke sa napnú a uvoľnia. „A presne preto som ťa požiadala, aby si to urobil, Cutter. No zmeňme tému.“

A tak to pokračuje.

Sedíš tam počas porady a usiluješ sa pochopiť spodné prúdy, ktoré zaznamenávaš, stále nemôžeš uveriť, že si naozaj tu, zatiaľ čo Ykka ti objasňuje problémy Castrimy. Nad takýmito vecami si nikdy nemusela uvažovať: sťažnosti, že voda v spoločnom bazéne nie je dostatočne teplá. Vážny nedostatok hrnčiarov, ale obrovský počet ľudí, ktorí vedia šiť. Huby v jednej jaskyni na skladovanie obilia. Niekoľkomesačnú zásobu museli spáliť, aby nekontaminovali zvyšok. Nedostatok mäsa. Prešla si od obsesívneho myslenia na jednu osobu k starostiam o mnohých. Je to trochu náhle.

„Pred chvíľou som sa okúpala,“ vyhrkneš. Snažíš sa prebrať z omráčenia. „Voda bola príjemná.“

„Pravdaže ti pripadala príjemná. Mesiace si putovala divočinou, kúpala si sa v chladných potokoch, ak si sa o to vôbec pokúsila. Mnohí ľudia v Castrime nikdy nežili bez spoľahlivého gea a bez vodovodných kohútikov, aby si sami nastavili teplotu.“ Ykka si

znova pošúcha oči. Porada trvá ešte len hodinu, ale zdá sa ti oveľa dlhšia. „Každý sa s Obdobím vyrovnáva svojím spôsobom.“

Sťažovať sa na somariny ti nepríde ako mechanizmus na vyrovnávanie sa s katastrofou, ale dobre.

„Málo mäsa je problém,“ zamračí sa Lerna. „Všimol som si, že v niekoľkých posledných komových prídeloch žiadne nebolo. Ani vajcia.“

Ykka sa zatvári nešťastne. „Hej. Toto je dôvod.“ Kvôli tebe dodá: „Ak si si to doteraz nevšimla, v kome nemáme zeleň. Pôda naokolo je biedna. Na záhradníčenie stačí, ale nie je dobrá na trávu ani seno. Navyše sa posledných niekoľko rokov pred Obdobím obyvatelia vadili, či treba obnoviť starý múr spredu Dusenia, a tak sa nenašiel nikto, kto by objednal niekoľko vozov dobrej pôdy.“ Vzdychnie si, pošúcha si koreň nosa. „Aj tak väčšinu hospodárskych zvierat dole do baní po schodoch nedostaneme. Nevieš, čo nám to napadlo, keď sme sa rozhodli žiť tu dole. Presne pre toto potrebujem pomoc.“

Jej únava ťa neprekvapuje, ale jej ochota priznať si chybu áno. Zároveň je to znepokojujúce. „Kom môže mať počas Obdobia iba jedného vodcu.“

„Hej, a to som ja. Nezabudni na to.“ Mohlo by to byť varovanie, ale neznie to tak. Predpokladáš, že je to len praktické akceptovanie jej miesta v Castrime. Ľudia si ju zvolili a nateraz jej dôverujú. Nepoznajú teba, Lernu ani Hou a zjavne neveria Hjarke ani Cutterovi. Potrebuješ ju viac, než ona potrebuje ktoréhokoľvek z vás. Náhle však Ykka pokrúti hlavou. „Viac tieto sračky nemôžem rozoberať.“

Dobre, lebo príšerný pocit mentálnej disjunkcie – ešte dnes ráno si myslela na cestu a na prežitie a na Nassun – ťa začína valcovať. „Musím ísť na povrch.“

Je to taká nečakaná zmena témy ako blesk z jasného neba, až na teba chvíľu všetci len zízajú. „Do hrdze, načo?“ opýta sa Ykka.

„Alabaster.“ Ykka nechápe. „Ten desaťprsteňový v ošetrovni. O niečo ma požiadal.“

Ykka vystrúha grimasu. „Aha. Ten.“ Jej reakcia ťa prinúti k úsmevu. „Zaujímavé. Odkedy sem prišiel, s nikým sa nezhoval. Len tam sedí, mňa naše antibiotiká a je naše jedlo.“

„Teraz som pripravil ďalšiu dávku penicilínu, Ykka.“ Lerna prevráti oči.

„Ide o princíp.“

Tušíš, že Alabaster upokojuje miestne mikrootrasy a potláča všetky vlny po otrasoch zo severu, čím si viac než zaslúži starostlivosť. No ak to Ykka sama nesesuje, vysvetľovanie je zbytočné – a nie si si istá, či jej veríš natoľko, aby si jej rozprávala o Alabasterovi. „Je to môj starý priateľ.“ Tak. To je dobré, hoci nie úplné, zhrnutie.

„Nevyzerá ako typ, ktorý by mal priateľov. Ani ty.“ Dlho si ťa premeriava. „Aj ty si desaťprsteňová?“

Mimovoľne stiahneš prsty. „Kedysi som nosila šesť prsteňov.“ Lerna prudko zvrtnie hlavu a zadíva sa na teba. Nuž. Cutterovi trhne tvárou spôsobom, ktorý nedokážeš interpretovať. Dodáš: „Alabaster bol mojím mentorom, keď som ešte bola vo Fulkre.“

„Aha. A čo chce, aby si tam hore spravila?“

Otvoríš ústa, potom ich zavrieš. Nemôžeš si pomôcť, pozrieš sa na Hjarku, ktorá si odfrkne a postaví sa, a na Lerna, ktorého tvár sa stiahne, keď si uvedomí, že nechceš hovoriť pred ním. Zaslúži si lepšie zaobchádzanie, ale predsa len... je mer. Napokon povieš: „Záležitosť orogenézy.“

Je to slabé. Lernov výraz sa vyprázdni, ale pohľad má tvrdý. Hjarka im zakýva a vydá sa k závesu. „V tom prípade odchádzam. Pod', Cutter, keďže si len ťahúň.“ Ostro sa zasmieje.

Cutter stuhne, ale na tvoje prekvapenie sa postaví a nasleduje ju von. Chvíľu hľadáš na Lenu, ale on si len prekríži ruky. Nikam nejde. V poriadku. Ykka sa však tvári skepticky. „A čo to má byť? Posledná lekcia od starého mentora? Evidentne už dlho žiť nebude.“

Zatneš čelusť, skôr ako sa stihneš ovládnuť. „To sa ešte uvidí.“

Ykka sa chvíľu tvári zamyslene a potom sa s rozhodným prikývnutím postaví. „Dobre. Pozbieram niekoľkých ťahúňov a môžeme sa vydať na cestu.“

„Počkaj, ideš aj ty? Prečo?“

„Som zvedavá. Chcem vidieť, čo dokáže fulkrumská šesťprsteňová.“ Uškrnie sa na teba a vezme si dlhú kožušinovú vestu, v ktorej si ju videla prvý raz. „Možno chcem zistiť, či to dokážem aj ja.“

Prudko tebou trhne, keď si predstavíš, že sa ferál samouk pokúsi spojiť s obeliskom. „Nie.“

Ykkin výraz sa zmení. Lerna na teba civie, nemôže uveriť, že si dosiahla svoj cieľ a jedným dychom si sa oň pripravila. Rýchlo sa opravíš: „Aj pre mňa je to nebezpečné, napriek tomu, že som to už raz spravila.“

„To?“

Nuž, a je to vonku. Bolo by bezpečnejšie, keby o tom nevedela, ale Lerna má pravdu. Musíš si túto ženu získať, ak chceš žiť v jej kome. „Sľúb mi, že sa o to nepokúsiš, ak ti to prezradím.“

„Nesľúbim ti ani jednu hrdzavú vec. Nepoznám ťa.“ Ykka si prekríži ruky. Si veľká žena, ale ona je o niečo väčšia a jej vlasy tiež hrajú v jej prospech. Mnohí Sanzečania nechávajú svoje

popolné vlasy vyrásť do veľkých, nadýchaných hrív, ako je tá jej. Je to metóda zastrášovania u zvierat a funguje, ak máte aj se-bavedomie, aby ste ju využili. Ykka ho má na rozdávanie.

No ty máš vedomosti. Postavíš sa a pozrieš sa jej do očí. „Nedokázala by si to,“ vyhlásiš a zo všetkých síl sa snažíš, aby ti verila. „Nemáš potrebný výcvik.“

„Nevieš, aký výcvik mám.“

Žmurkneš, spomenieš si na tú chvíľu tam hore, keď si skoro zošalela, lebo si si uvedomila, že si stratila Nassuninu stopu. Na ten zvláštny závan moci, ktorý do teba Ykka vyslala – bol ako facka, len nežnejší a orogenický. Okrem toho ovláda trik, ktorým do Castrimy priťahuje orogenikov z niekoľkomíľového okruhu. Ykka síce nenosí prstene, ale orogenéza nie je o postavení.

Nedá sa s tým nič robiť. „Obelisk,“ povieš, lebo nemá zmysel zatĺkať. Pozrieš sa na Lernu. Zažmurká a zamračí sa. „Alabaster chce, aby som privolala obelisk. Idem zistiť, či to zvládnem.“

Prekvapí ňa, keď sa Ykke rozžiaria oči a prikývne. „Ha! Vždy som vedela, že na tých veciach niečo je. Poďme! Toto rozhodne chcem vidieť.“

Ach, doriti.

Ykka si natiahne vestu. „Daj mi pol hodiny, potom sa stret-neme na Malebnom výhľade.“ To je vstup do Castrimy, tá malá plošina, kde všetci noví bez rozdielu zastanú a zízajú na čudný kom v obrovskej geóde. Potom okolo teba vyjde z bytu.

Pokrútiš hlavou a pozrieš sa na Lernu. Strnulo prikývne. Aj on chce ísť. Hoa? Len zaujme svoje obvyklé miesto za tebou a chlácholivo na teba hľadí, akoby hovoril: *Nebodaj si pochybo-vala?* Teraz ste výprava.

Ykka sa s vami o polhodinu stretne na plošine. So sebou má štyroch Castrimčanov, ozbrojených a oblečených vo vyblednu-

tých, prevažne sivých farbách, aby sa na povrchu mohli maskovať. Cesta nahor je náročnejšia ako cesta nadol. Treba ísť hore kopcom a vyšliapať mnohými schodiskami. Na konci nie si taká zadýchaná ako niektorí z Ykkinej družiny, ale ty si každý deň prešla mnoho míľ, zatiaľ čo oni si bezpečne a pohodlne nažívali v podzemnom meste. (Všimneš si, že Ykka dýcha len o niečo ťažšie. Udržiuje si kondíciu.) Napokon dorazíte do falošnej pivnice v jednom z neobývaných domov na povrchu. Nie je to však tá istá pivnica, ktorou si vstúpila, čo by ťa nemalo prekvapiť. Samozrejme, že ich „brána“ má viacero vchodov a východov. Podzemné chodby sú komplikovanejšie, než si sa domnievala – to je dôležitá informácia, ak raz budeš musieť narýchlo odísť.

V dome, vlastne v kulise domu, sú na stráži ťahúni, presne ako v tom druhom dome. Niekoľkí dozerajú na pivničný vchod a ďalší sú na poschodí, odkiaľ sledujú cestu. Keď stráže z poschodia potvrdia, že nablízku nečíha nebezpečenstvo, vydáte sa do nočného popolčeka.

Po... koľko to je? Menej ako deň v castrimskej geóde? Je úžasné, aké zvláštne ti to pripadá na povrchu. Po prvý raz po týždňoch *vnímaš* sírový zápach vo vzduchu, striebřitý opar a neustále tiché klopotanie veľkých vložiek popola na zemi a mŕtvom lístí. To ticho, pri ktorom si uvedomíš, aká hlučná je podzemná Castrima, kde sa ľudia rozprávajú, kladky škripu a kováčske dielne buchocú, kde neutícha všadeprítomné bzučanie zvláštneho skrytého mechanizmu geódy. Tu hore nie je nič. Stromy zhodili lístie. Vo vysušených zvyškoch života so skrútenými okrajmi sa nič nehýbe. V konároch nepočuť spev vtákov, väčšina vtákov si počas Obdobia prestane značiť územie a páriť sa, spev len láka dravce. Na ceste nie sú žiadni pocestní, hoci vidíš, že vrstva prachu je tam tenšia. Nedávno tadeto prešli ľudia. No

inak nefúka ani vietor. Slnko zapadlo, ale na oblohe je stále dost svetla. Dokonca aj takto ďaleko na juhu oblaky odrážajú trhlinu.

„Premávka?“ spýta sa Ykka jedného zo strážcov.

„Asi pred štyridsiatimi minútami skupinka pripomínajúca rodinu,“ hlási primerane potichu. „Dobre vybavení. Asi dvadsať ľudí, rôzny vek, všetko Sanzečania. Smerovali na sever.“

Pri tomto sa naňho všetci pozerú. Ykka zopakuje: „Na sever?“

„Na sever.“ Strážca s tými najkrajšími očami s dlhými mihalnicami sa pozrie na Ykku a pokrčí plecami. „Zdalo sa, že vedía, kam idú.“

„Hm.“ Prekríži si ruky, trochu sa zachveje, hoci vonku nie je obzvlášť chladno. Trvá mesiace, kým sa chlad Piateho ročného obdobia prejaví naplno. Podzemná Castrima je taká teplá, že sa niekomu, kto je na to zvyknutý, môže zdať Nadzemná Castrima studená. No možno Ykka len reaguje na nehostinnosť komu okolo nej. Tolko tichých domov, mŕtvych záhrad a prachom zaviatych chodníkov, kade kedysi chodili ľudia. Ty si o kome na povrchu uvažovala ako o návnade – a tou aj je, je to džbánok medu, ktorý má prilákať vhodných členov a odradiť nepriateľov. No kedysi to bol skutočný kom, živý a žiarivý a všelijaký, len nie nehybný.

„No?“ Ykka sa zhlboka nadýchne a usmeje sa, ale tebe sa jej úsmev zdá napätý. Kývne hlavou k nízkym oblakom popolčeka. „Ak to potrebuješ *vidieť*, myslím, že sa ti to tak skoro nepodarí.“

Má pravdu. Vzduch je nasýtený popolom a za dočervena sfarbenými oblakmi, ktoré vyzerajú, akoby boli vytvorené z korálikov, nevidíš absolútne nič. Zostúpiš z verandy a napriek všetkému sa pozrieš na oblohu. Lebo nevieš, ako začať. Ani si nie si istá, či máš začať. Koniec koncov, skoro si umrela prvý aj druhý raz, keď si sa s obeliskami pokúsila spojiť. A okrem toho

Ťa brzdí, že to chce Alabaster, muž, ktorý zničil svet. Možno by si nemala spraviť nič, o čo ťa požiada.

No nikdy ti neublížil. Svet áno, ale on nie. Možno si svet zaslužil zničenie. A možno si Alabaster po tých rokoch vyslúžil trochu tvojej dôvery.

Preto zavrieš oči a pokúsiš sa upokojiť myšlienky. Konečne si uvedomíš, že okolo teba *sú* zvuky. Slabé praskanie a pukanie drevených častí Nadzemnej Castrimy reaguje na hmotnosť popola alebo na zmenu teploty vzduchu. Niekoľko živočíchov so zašuchotáním prebehne cez neďalekú záhradku. Jeden Castrimčan z nejakého dôvodu veľmi nahlas dýcha.

Teplé chvenie zeme pod tvojimi nohami. Nie. Nesprávny smer.

Vo vzduchu je toľko popola, že vnímaním dokážeš uchopiť oblaky. Popol je predsa len skala v prášku. No nechceš oblaky. Prehŕňaš sa nimi, akoby to boli zemské vrstvy, nevieš úplne presne, čo hľadáš...

„Potrvá to ešte dlho?“ vzdychne si jeden z Castrimčanov.

„Prečo, máš rande?“ odsekne Ykka.

Je nepodstatný. Je...

Je...

Niečo ťa prudko pritiahne na západ. S trhnutím sa k tomu otočíš, nadýchneš sa a spomenieš si na dávnu noc v kome zvanom Allia s iným obeliskom. S ametystovým. *Nepotreboval ho vidieť, potreboval byť k nemu otočený tvárou.* Zorné lúče, lúče moci. Áno. A tam, ďaleko za lúčom tvojej pozornosti, sesuješ, že tvoje vedomie priťahuje niečo ťažké a... tmavé.

Tmavé, *veľmi* tmavé. Alabaster povedal, že to bude topás, však? No toto nie je on. Cítiš ho podobne, pripomína ti granát. Nie ametyst. Prečo? Granát bol poškodený, šialený (nevieš, prečo ti napadne práve toto slovo), ale zároveň bol akýsi mocnejší, aj keď *moc*